

**МВС УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ
ФІЛІЯ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ
«ЦЕНТР ПРОБАЦІЇ»
В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**Збірник матеріалів науково-практичного
круглого столу
«ПОГОВОРИМО ПРО ПРОБАЦІЮ: ІСТОРІЯ
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА
ПЕРСПЕКТИВИ»
(присвячений сторіччю університету та сьомій
річниці прийняття
Закону України «Про пробацію»)**

11 лютого 2022 р.

Одеса 2022

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ФІЛІЯ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ «ЦЕНТР ПРОБАЦІЇ»
В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**Збірник матеріалів
науково-практичного круглого столу**

**ПОГОВОРИМО ПРО ПРОБАЦІЮ: ІСТОРІЯ
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**(присвячений сторіччю університету
та сьомій річниці прийняття
Закону України «Про пробацію»)**

11 лютого 2022 року

Одеса
ОДУВС
2022

УДК 343.84:343.24(477)

П43

*Тези доповідей друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення тез, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

П43 Поговоримо про пробацію: історія становлення, розвиток та перспективи: матеріали круглого столу. 11 лютого 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. с. 164

У збірнику представлено тези доповідей, які були оприлюднені під час круглого столу «Поговоримо про пробацію: історія становлення, розвиток та перспективи», що відбувся у Одеському державному університеті внутрішніх справ 11 лютого 2022 року. Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читацький загал.

УДК 343.84:343.24(477)

© ОДУВС, 2022

**«ДІЯЛЬНІСТЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ З ПИТАНЬ
ПРОБАЦІЇ ЩОДО ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ТА
ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ НИМИ НОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ»**

Воронцов Андрій Володимирович,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри
кримінального права та кримінології
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Одеський державний університет
внутрішніх справ
м. Одеса

Пробація досить нове поняття для персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України, як і в цілому для громадян. Виконання завдань пробації покладено на персонал органу пробації який необхідно навчити виконувати нові функції порівняно з функціями кримінально-виконавчої інспекції на підставі застосування адаптованих до України кращих європейських методик пробації [5, с. 5].

Розглядаючи питання щодо такого виду діяльності персоналу, слід акцентувати увагу на той факт, що після проведення пенітенціарної

реформи і до цього часу науковцями-кримінологами, нажаль, в недостатньому обсязі приділяється увага розробці напрямів і заходам таких напрямів діяльності. Завдяки різноманітності характеру детермінації злочинності, виправних та профілактичних заходів вони мають досить специфічний характер. Їх можна і слід розділити в залежності від змісту, спрямованості, характеру, функції та інших ознак. Так, на уповноваженого органу з питань пробації покладається цілий комплекс заходів під час здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи [1, ст. 13; 4].

Поряд з цим, виділяють різні методи кримінологічного впливу, що включають відповідний комплекс превентивних заходів. При цьому зберігається своє значення класифікації, які розроблені стосовно всієї системи заходів з однієї сторони щодо виправлення, з іншої запобігання кримінальним правопорушенням, складовою частиною якої є кримінологічна профілактика. Підставою для класифікації є: суб'єкти та об'єкти; її завдання; форми і методи; ступінь правового регулювання (забезпечення) попереджувальної діяльності.

Виправлення та запобігання кримінальним правопорушенням здійснюється на підставі всього комплексу *соціально-економічних й спеціальних заходів*. На соціально-економічному рівні, безумовно, першорядне значення мають комплексні державні заходи, які спрямовані на усунення, припинення, нейтралізацію, блокування чи обмеження сфери та сили дії головних, насамперед, економічних криміногенних факторів, оскільки «успішно боротися зі злочинністю можна лише тоді, коли існують стійкі економічні та соціально-політичні, моральні, психологічні, правові та інші відносини» [2, с. 147].

У цьому зв'язку пріоритетними щодо виправлення та запобігання кримінальним правопорушенням мають бути заходи із покращення їх добробуту, створення сприятливих умов для відпочинку, реального забезпечення соціального захисту тощо.

Важливим профілактичним (запобіжним) засобом є продумана виховна та психологічна робота уповноваженого органу з питань пробації, яка перш за все має бути спрямована на формування у засудженого належних моральних якостей та культури, відповідального ставлення до закону. Відомо, що з навичками законослухняної поведінки не народжуються, правова культура та свідомість формується соціальним середовищем (соціалізацією). Відповідно, одна з фундаментальних соціогенних потреб людини – бути особистістю, сформуватись і реалізуватись як особистість. У цій потребі поєднується соціально-типове (відповідати соціальним нормам, бути таким, як інші) та індивідуальне (відрізнятись від оточення своєрідністю, неповторністю). Вивчення

психології особистості, як суб'єкта кримінального правопорушення стоїть на одному із перших місць в методиках попередження кримінальним правопорушенням; допомагає глибше зрозуміти мотиви вчинків правопорушників, регулювати взаємовідносини з ними, виявляти індивідуальність особистості [5, с. 95].

Діяльність органів з питань пробації потребує не тільки подальше удосконалення системи, а й ставлення персоналу до своєї службової діяльності. Виправлення та запобігання кримінальним правопорушенням передбачає крім контролю щодо організації виховної та психологічної роботи з засудженими, яка має бути спрямована, у першу чергу, на реалізацію цілісно-орієнтаційних функцій, до яких належать формування правової свідомості, підвищення рівня правової культури поєднаних з відповідною загальною моральністю і культурою.

Особливого значення при цьому набуває такий аспект виховної роботи, як аксеологічний або ціннісний, завдяки якому відбувається осмислення цінностей людського життя (моральних, естетичних, соціальних та інших). Через аксеологічний аспект реалізується вирішення проблем сенсу життя людини, тобто як вона повинна жити, будувати свою долю, до якої мети прагнути.

Через свою трудову діяльність людина інтегрується в суспільство. Відтак загальнолюдські цінності (духовність, гуманність, моральність) повинні домінувати у нього як у прийнятті рішень під час суспільно-корисної праці, так і у побуті.

Формуванню законслухняної поведінки засудженого чимале значення посідає особистий приклад персоналу уповноваженого органу з питань пробації. При цьому вони мають бути відповідним чином підготовлені як у духовно-моральному, так і в суто професійному плані для роботи з суб'єктами пробації. Персонал (інспектори) повинен постійно бути прикладом у додержанні законності та дисципліни, бездоганному виконанні вимог законодавства і норм моралі, розвивати й підтримувати у них свідоме ставлення до виконання обов'язків, почуття честі й гідності, самостійності у повсякденному житті. Як зазначалось, особливу увагу вони мають приділяти вивченню індивідуальних якостей засуджених, своєчасному встановленню факторів ризику та їх запобігання.

Реальний вплив персоналу на вчинки суб'єктів пробації базується не тільки на його офіційних повноваженнях, але й на особистому авторитеті серед них і має дві складові: формального керівника та неформального лідера. Найоптимальнішим є тип посадовця з високим офіційним, професійним та особистим статусом. Вимоги до нього є тра-

диційно високими відповідно до посадової інструкція інспектора уповноваженого органу з питань пробації [3].

Кожен – це особистість зі своїм характером, зі своїм баченням проблем, досвідом і знаннями. Але це не виключає необхідності для кожного з них відповідати певним загальним вимогам. Насамперед, це компетентність, глибоке розуміння особливостей поставлених завдань, відданість справі, ідейна загартованість та ін.

Пробація є системою, яка починає працювати з особою на стадії досудового розслідування і після винесення вироком суду покарання, яке виконується та відбувається без ізоляції від суспільства. При цьому система пробації забезпечує не лише контроль за виконанням обов'язків, покладених судом, але й надає необхідні консультації та допомогу для створення готовності особи жити, не вчиняючи правопорушень. Діяльність пробації також базується на індивідуальному аналізі проблемних питань кожного правопорушника, розробці для кожного з них індивідуальної системи мотивації, контролю та допомоги. «Таким чином пробація сприяє забезпеченню безпеки суспільства і справедливому здійсненню правосуддя» – це цитата з Правил Ради Європи про пробацію (2010 року), яка відображає головну мету пробації.

Гадаємо, що пробація пройшла великий шлях та посіла вкрай важливе місце в структурі національних систем кримінальної юстиції, а тому заслуговує на більш глибоке вивчення та практичне застосування [4; 6].

Список використаних джерел:

1. Кримінально-виконавчий кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15.#Text>

2. Кримінологія: підручник / А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. 2-ге вид. перероб. та допов. Харків : Право, 2018. 416 с.

3. Посадова інструкція інспектора уповноваженого органу з питань пробації. URL : <https://profpressa.com/instructions/inspektor-upovnova-zhenogo-organu-z-pitan-probatsiyi>

4. Коментар директора Центру пробації Олега Янчука: «Пробація у дії: як в Україні реалізується альтернативна тюремному ув'язненню система відбування покарань». URL : <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/komentar-dyrektora-tsentru-probatsiyi-olega-yanchuka-probatsiya-u-diyi-yak-v-ukrayini-realizuyetsya-alternatyvna-tyuremnomu-uv-yaznennyu-systema-vidbuvannya-pokaran/>

5. Основи професійної діяльності персоналу органу пробації : навчальний посібник для персоналу органу пробації / авт. кол.; за заг.

ред. Джеймса Седхема, Майкла Октігана. Київ, 2017. 242 с. URL : <https://i-rc.org.ua/files/posibnyk-probasiy.pdf>

6. Сучасний стан та перспективи пробації в Україні: до питання філософії, цілей та показників. URL: <http://www.yagupov.in.ua/?p=1257>

Васильюк І.М., Ковальчук В.С.

ЗМІСТ СУЧАСНИХ ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ
ЗАСУДЖЕНИХ УПОВНОВАЖЕНИМИ ОРГАНАМИ ПРОБАЦІЇ
ТА ПРОКУРАТУРИ35

Воронцов А.В.

ДІЯЛЬНІСТЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ
З ПИТАНЬ ПРОБАЦІЇ ЩОДО ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ
ТА ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ НИМИ НОВИХ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ38

Гарасим П.С.

ЗМІСТ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОБАЦІЇ
З ПИТАНЬ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ42

Говорова Г.В., Кулик Л.М.

ПЕРСПЕКТИВИ ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ44

Д'ячук В.М., Асєєв Р.О.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМИ ВЖИВАННЯ
ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН СУБ'ЄКТАМИ ПРОБАЦІЇ49

Джавадова А.П., Будяченко О.М.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОБАЦІЇ53

Дмитренко Н.А.

ДЕТЕРМІНАНТИ ЗЛОЧИННОСТІ
У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ56

Каракасіді О.Ф., Золотарьова О.А.

ІНСТИТУТ ПРОБАЦІЇ ЯК ПРОЯВ
ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА59

Карнаух Т.П., Шаблистий В.В.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОСУДОВОЇ ПРОБАЦІЇ
В УКРАЇНІ64

Колб О.Г., Годлевська-Коновалова А.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЙНУ
БЕЗПЕКУ У СФЕРІ ПРОБАЦІЇ ЗАСОБАМИ
ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ 66